

BEȚIA ȘI ALCOOLISMUL – DETERMINANTE ALE CRIMINALITĂȚII VIOLENTE

Ion ROTARU,

doctorand, Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI

Problema cauzalității fenomenului criminal este una dintre cele mai importante în criminologie. Întrebarea „din ce cauză se comit infracțiunile” au pus-o încă din cele mai vechi timpuri învățații, filosofii, juriștii și alți gânditori ai timpului [4, p. 26].

Pentru organizarea luptei cu criminalitatea este important nu atât constatarea existenței unei legături între o anumită circumstanță și comportamentul infracțional, cât stabilirea caracterului acestei legături, adică care manifestări ale acestei determinante, în ansamblu cu care alți factori și în ce fel de situații, generează comportamentul criminal [3, p. 165].

Cercetarea procesului determinării unui anumit fenomen constă în stabilirea factorilor concreți pe care îl generează, îl condiționează sau într-un alt mod influențează asupra acestuia [3, p. 166].

Determinantele fiecărei infracțiuni atât intenționate, cât și din imprudență, sunt, pe de o parte, particularitățile individuale ale persoanei – necesitățile, viziunile, interesele, atitudinea față de anumite valori sociale și cerințe, inclusiv cele juridice, iar, pe de altă parte, totalitatea circumstanțelor din afară, care provoacă comiterea conștientă a infracțiunii, dar care pot duce și la săvârșirea inconștientă a acesteia. Există deci o interacțiune între calitățile criminogene ale personalității, care s-au creat sub influența condițiilor nefavorabile de formare din afară. Pot fi determinate două niveluri de interacțiune a personalității cu realitatea socială. La prima etapă se creează condiții de comitere a infracțiunii de către o persoană concretă, iar la cea de a doua etapă această posibilitate se realizează [1, p. 160].

În cadrul analizei criminalității violente observăm că unul din factorii ce duc la apariția fenomenului dat este beția și alcoolismul. Dacă punem pe o parte consumul de alcool, iar pe cealaltă parte criminalitatea violentă, se va observa o legătură strânsă. Iar dacă vom face un calcul matematic și le vom aduna, va ieși: tâlhării, atacuri nocturne, omucidere, violuri și alte numeroase forme ale violenței periculoase.

Aproximativ 20% din infractori au fost evidențiați cu anomalii psihice de tot felul, care însă nu ies din limitele responsabilității. Cele mai des răspândite sunt alcoolismul cronic, narcomania, psihopatii și trăsături psihopaticale ale personalității. Rezultatele cercetării arată că pentru majoritatea infractorilor din acest domeniu sunt caracteristice atrofierea și primitivitatea intereselor sufletești; predominarea necesităților utilitare, caracterul deformat și pervers al unora din ele; individualismul, agresivitatea, egoismul și cruzimea excesive și alte calități negative ale personalității, care de obicei sunt legate de violența asupra persoanei. Una din cele mai răspândite și specifice necesități perverse este deprinderea de alcool și folosirea substanțelor narcotice.

„Alcoolismul”, spunea cunoscutul profesor și criminalist Georges Vidal (*Ancheta asupra alcoolismului*), nu este numai un serios pericol pentru om, căruia îi ruinează sănătatea și îi grăbește moartea, el amenință direct familia și societatea, familia, mai întâi, prin efectele dezastruoase ale eredității, apoi prin mizerie, demoralizarea membrilor ei, părăsirea și corupția copiilor ce împinge mai întotdeauna la cerșetorie, la prostituție, la vagabondaj, prin demoralizarea publică, creșterea sinuciderii,

nebuniei și criminalității [6, p. 19].

Influența alcoolului în comiterea actelor de violență este clară și evidentă atât pentru specialiștii din domeniu, cât și pentru cetățeanul de rând ca participant la relațiile sociale cotidiene. Toate cercetările efectuate de-a lungul anilor asupra rolului alcoolului în geneza infracțiunilor comise cu violență susțin prin date concrete realitățile acestei afirmații.

Anumite studii ce vizează infracțiunile violente relevă faptul că autorii acestora au consumat alcool în proporție de:

- 54% în cazul infracțiunilor de omor;
- 41% în cazul violurilor;
- 36% în cazul tâlhărilor [5, p. 32].

Una din problemele alcoolismului este că acesta reduce nivelul culturii în societate și în parte fiecărei persoane, influențează negativ asupra calității muncii, sănătății și disciplinei. De asemenea, alcoolismul cronic modifică mentalitatea fundamentală a individului și dezvoltă agresivitatea și impulsivitatea. La fel este însoțit de o pierdere a sensurilor eticii și moralei, determină gelozia și săvârșirea unor infracțiuni cu violență având această bază.

Abuzul de alcool poate perturba toate relațiile sociale existente oricare ar fi ele, chiar atunci când este consumat în cantități moderate, pentru a ușura unele dintre aceste relații, mergând până la a face parte integrantă din ele.

Persoana, aflându-se în stare de ebrietate, își pierde capacitatea de a percepe în mod adecvat mediul înconjurător, oamenii și acțiunile lor. În astfel de situații agresorii își pierd capacitatea de autocontrol, devin obraznici și nepoliticoși. Prin urmare, comportamentul lor este determinat de impulsuri egocentrice, instincte josnice, amorale și tendințe antisociale care, în stare normală sau altfel spus în stare trează, sunt stăpânite prin prisma abordărilor, relațiilor și obiceiurilor moral-pozitive [5, p. 33].

Influența consumului de alcool asupra motivației comportamentului criminal este exprimată în moduri diferite în raport cu diferite tipuri de infracțiuni. În ceea ce privește violența, influența alcoolului se manifestă, în primul rând, în reducerea capacității de autocontrol și de creștere a nivelului de conflict.

Dacă o persoană, ce nu se află într-o anumită stare de ebrietate, este capabilă să facă față cu un anumit nivel de conflict și reușește să rezolve conflictul în limitele legii, atunci, instrumentul principal într-o stare de ebrietate pentru el, pentru a elimina contradicțiile, devine violența. La unii oameni, consumul de alcool cauzează dezvoltarea psihopatiei alcoolice, manifestată printr-un răspuns inadecvat la comportamentul altora – violența este adesea folosită pentru o cauză minoră.

Sub influența alcoolului este dereglată activitatea celulelor nervoase, inclusiv a celor cerebrale. Astfel, sunt dezorganizate procesele de excitație și inhibiție. Drept urmare, conștiința și voința nu mai controlează pe deplin comportamentul individului, din care cauză el devine descătușat, nereținut, impulsiv, grosolan, iar pornirile amorale și antisociale care erau suprimate, stăpânite și respinse în stare de trezire acum răbufnesc și determină, într-o bună parte a cazurilor, o conduită ilicită infracțională [2, p. 20].

Cunoaștem că sunt mai multe cauze, datorită cărora persoanele consumă băuturi alcoolice. Însă de cele mai dese ori, consumul acesta în proporții mari se face din cauza anumitor probleme, din viața personală a fiecărei persoane în parte, din cauza unor neajunsuri materiale, conflicte cu anumite persoane, și altele. Și anume, din cauza consumului de alcool în diverse momente dificile ale unor persoane, poate să ducă la pierderea conștiinței, autocontrolului, după care urmează și săvârșirea anumitor fapte prejudiciabile, cu scopul de a se elibera de toate emoțiile negative adunate până la momentul dat. Și anume datorit acestui fapt, conform datelor statistice, cele mai multe cazuri de omor, violuri și cauzarea vătămarilor corporale grave sunt produse în momentul în care făptuitorul se află într-o anumită stare de ebrietate.

De cele mai multe ori, consumul de alcool duce la: agresivitate nemotivată, slăbirea controlului sexual, somnolența și apatie, degradarea psihologică a persoanei.

Agresivitatea presupune un comportament distructiv orientat spre persoane, obiecte sau spre sine (automutilare, tentative de

suicid și chiar suicid). Ea poate fi exprimată și verbal, prin cuvinte care jignesc, calomniază, înjosesc sau prin gesturi, atitudini, comportamente cu efecte negative care pot perturba viața din jurul nostru, relațiile cu cei din jur, liniștea, echilibrul propriei persoane, integritatea și adaptarea într-un proces de activitate. Formele agresivității sunt multiple, intensitatea ei fiind diferențiată în funcție de: încătușarea psihică acumulată; tipologia structurală a personalității; normele, modelele educaționale; puterea stăpânirii de sine, a capacității de discernământ și capacitatea, mobilitatea de orientare spre depășirea și descărcarea tensiunii psihice acumulate, a nevoii agresive, altele decât cele cu efecte dăunătoare.

Agresivitate nemotivată se caracterizează prin faptul că după consumul de alcool, persoana simte o stare de euforie și un val de putere, care treptat sunt înlocuite de iritabilitate și agresiune. Persoana începe să creeze conflicte din toate nimicurile; persoanele din jurul său încep să-i fie antipatice și caută ca rezolvarea acestor conflicte să fie efectuate prin răfuială fizică. Acest fapt se întâmplă și datorită faptului că persoana ce se află în stare de ebrietate pierde sentimentul de frică, se crede invincibilă și are o indiferență totală față de legile ce trebuie respectate cu strictețe, de societate în integritate și de fiecare persoană în parte.

Slăbirea controlului sexual se manifestă prin faptul că după consumul de alcool crește o atracție sexuală. Odată cu primirea unui refuz sau opunerea unei rezistențe, persoana aflată în stare de ebrietate, cu scopul de a-și îndeplini poftele sexuale poate recurge la violență și poate comite o infracțiune de natură sexuală.

Somnolența și apatia sunt caracterizate printr-o stare de oboseală și indiferență. Anume în această stare se pot cauza diverse accidente cu cauzarea decesului, incendii și altele.

Degradarea psihologică a personalității este reprezentată prin aspectul moral al persoanelor care consumă alcool pentru o perioadă lungă de timp, se schimbă dincolo de recunoaștere. Ele pierd familia și munca, se scufundă treptat în fundul social. Criminalitatea nu este neobișnuită în rândul persoanelor care suferă de alcoolism

cronic. Pentru a găsi bani, ei fură, răspândesc droguri și se angajează în prostituție.

Astfel, alcoolismul este considerat o anomalie socială care joacă un rol important în etiologia fenomenului violenței [7, p. 240]. Consumul abuziv de alcool nu constituie o cauză directă, ci un factor determinant care influențează și favorizează comportamentul agresiv al infractorului.

Prin urmare, ajungem la concluzia că într-un mediu în care se consumă băuturi alcoolice crește probabilitatea săvârșirii actelor de violență, fapt căruia trebuie acordată o atenție sporită dacă se dorește de a ajunge la un număr mai mic de cazuri de crime violente.

Referințe bibliografice

1. Bîrgău Mihail, Criminologie. Partea general. Chișinău, 2005, 160 p.
2. Butoi T. ș.a. Victimologie – perspectiva juridică, socio-psihologică și medical-legală asupra cuplului penal victimă-agresor, București, Ed. Pinguin Book, Publishing House Word Keeper, 2004, 218 p.
3. Gladchi Gheorghe, Criminologie Generală, Chișinău, Ed. Museum, 2001.
4. Larii Iurie, Criminologie, Chișinău, Tipogr. „Elena V.I.”, 2004, 312 p.
5. Larii Iurie ș.a. Criminalitatea violentă în Republica Moldova: tendințe generale, cauze și condiții. Chișinău, 2018, 40 p.
6. Popa O. Violența și alcoolismul în familie: fenomene tot mai distrugătoare în formarea și dezvoltarea personalității minorilor. „Legea și viața”, 2005, nr. 2, 98 p.
7. Ильяшенко А.И. Противодействие насильственной преступности в семье: Уголовно-правовые и криминологические аспекты. диссертация на соискание ученой степени доктора юридических наук, Государственное учреждение „Всероссийский научно-исследовательский институт МВД России”. Москва, 2003, 511 p.